

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В США

На сучасному етапі інноваційного розвитку суспільства, коли переосмислюється місце людини в соціумі, освіта набуває характеристик загальності, доступності, рівності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема навчання дітей і молоді з обмеженими можливостями, зокрема проблема інклюзивної освіти. Системне вивчення зарубіжного досвіду введення інклюзивної освіти у шкільну практику, виявлення й аналіз інноваційних механізмів освітньої інклюзії суттєво оптимізує трансформацію вітчизняної освітньої системи відповідно до потреб сьогодення.

Термін «інклюзія» у науковий обіг увів М. Уїлл (США). Інклюзивне навчання у сучасному контексті – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Дослідженням проблематики становлення інклюзивної освіти в США займалася велика кількість вчених, серед них М. Вінзер, Р. Осгуд, К. Нільсен. Серед вітчизняних дослідників можна виділити статті та праці Засенко В. В., Колупаєва А. А., Бондар Т. І. та Захарчук М. Є.

Уже в середині XVIII століття програми спеціальної освіти були впроваджені в багатьох притулках та закладах для хворих людей у США. Багато видатних людей того часу, серед яких Самуель Хове і Херві Вілбур, виступали за реабілітацію та реінтеграцію інвалідів у суспільство. В основному філософія того періоду ґрунтувалася на припущенні, що такі захворювання як, наприклад, розумова відсталість, можна вилікувати.

1830 р. у Сполучених Штатах Америки створено перші школи для дітей з проблемами зору та слуху. Учні в цих школах були ізольовані та навчалися за спеціальними програмами. Оскільки це були великі заклади, вони часто

розташовувались за сотні кілометрів від домівок учнів і діти перебували тут майже весь час.

Наприкінці XIX століття в школах великих міст починають створювати спеціальні класи – «класи без оцінок» (ungraded classes), де навчаються «невстигаючі» діти, а саме школярі з легкою розумовою відсталістю, з проблемною поведінкою та діти іммігрантів, які не володіють англійською. Рівень відвідування спеціальних класів дітьми з особливими потребами був низький. Як зауважує Маргарет Вінзер, «такі діти часто кидали школу або були змушені кинути її, і проблема особливих дітей зникала разом з ними» [1]. Більшість таких класів зазнали невдачі через нездатність «підтягнути» дітей до необхідного рівня знань й умінь, відсутність належної кількості вчителів із спеціальною освітою, нестачу коштів, матеріалів та підручників.

З часом відбувається все більша диференціація класів. Так, у 1910 році створюються класи «спеціальної англійської» для дітей іммігрантів. Така диференціація навчання допомогла зробити заняття більш ефективними щодо задоволення освітніх потреб всіх категорій дітей, які навчалися в школах [2, с. 85]. Штат Нью-Джерсі в 1911 році став першим штатом, де були прийняті закони про надання спеціальної освіти дітям у державних школах, які були глухі, сліпі або не встигали за шкільною програмою. До 1930 року вже у 16 штатах були прийняті закони про надання спеціальної освіти дітям, які її потребували.

Таким чином, у США відбувається пошук механізмів для задоволення потреб усіх дітей згідно з їхніми можливостями і можливостями системи освіти надавати адекватні освітні послуги. Тільки постає питання про те, як краще і як раніше виявляти дітей, які потребують спеціальної освіти.

У той же час у Франції група вчених, до складу якої входили Альфред Біне і Теодор Сімон, на замовлення французького уряду розробляють «інструмент» для виявлення дітей, яким краще вчитися за спеціальною програмою. Так, у Франції в 1905 році з'являється тест Біне-Сімона. А в 1908 р. він з'явився у США в перекладі Генрі Годдарда. Тест був адаптований і вдосконалений Льюїсом Терманом. Крім того, він інкорпорував поняття

німецького психолога Вільяма Штерна – IQ і отримав назву тест Стенфорда-Біне.

Впровадження масового тестування дітей у школах США протягом 20-х років XX століття з використанням як тесту Стенфорда-Біне, так і інших тестів дозволило виявляти дітей, які з соціальних або фізичних причин не встигали у школі.

Соціально-педагогічний рух кінця 60-х — початку 70-х рр., що ратував за рівні освітні права всіх дітей з особливими проблемами, призвів до прийняття в США закону (1975), названого пізніше "Актом про освіту осіб з особливими проблемами" (Individuals with disabilities education act). Цей закон і ряд подальших послужили юридичною базою мейнстрімінга в США — надання всім "особливим" дітям права здобуття вільної державної освіти в умовах, що "мінімально обмежують такі можливості", "в загальному потоці" з дітьми, що нормально розвиваються, бажано в одних і тих же школах. Мейнстрімінг був сприйнятий громадськістю, особами з особливостями в розвитку, батьками "особливих" дітей як акт звільнення від освітньої сегрегації. Так, якщо 40 років тому в США в спеціальних школах-інтернатах вчилися більше 70% глухих і слабочуючих дітей, то в даний час там вчаться 20% дітей (причому більше половини з них ночує удома). Останні 80% займаються в масових школах, де саме включення здійснюється в різних формах, від "повного" до "часткового".

Відтепер у Сполучених Штатах Америки діти з особливими потребами можуть отримувати інклюзивну освіту, яка, разом з відповідною медичною допомогою, дає їм змогу повністю розкрити свій потенціал. Це важливо, щоб така дитина не вважалася хворою, а мала всі можливості для реалізації. А школа - це перший важливий етап для інтеграції, включення людини в суспільство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Winzer. M. From Integration to Inclusion: A History of Special Education in the 20th Century / M. Winzer. – Gallaudet University Press, 2009. – 284 p.
2. Osgood R. For «Children Who Vary from the Normal Type» / R. Osgood. – Gallaudet University Press, 2000. – 220 p.